

ਸੁਧੀਰ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਡਾ. ਨੀਤੂ ਕੁੱਕਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਸ — ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2019 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 36086

ਫਰਵਰੀ 28, 2020

- A. **ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ. 21-ਏ—ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2009—ਸ. ਅੰਕ—ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ—ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ—ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ— ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।**
- B. **ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2009-S.31(3) - ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ- ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਇਸਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ।**
- C. **ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2009—ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ, 2005—ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ—2005 ਐਕਟ ਜਾਂ 2009 ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ—ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮੀਖਿਆ ਆਦੇਸ਼, ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।**

ਨੋ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21-ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ

ਰਾਜ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਸਰਵਪੱਖੀ

ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੇ ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਕੂਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ 17 ਦੇ ਉਪਬੰਧ 2009 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 13)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ , ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਿਰਿਆ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(ਪੈਰਾ 14)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ , ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 31 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 16.04.2019 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 07.08. .2019 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 18)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ , ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 19)

(*Sudhir Mittal, d.*)
ਮੈਗੀ ਕੇਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ 2005 ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2009 ਦਾ ਐਕਟ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ 09.09.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 20)

ਡੀਐਸ ਖੁਰਾਣਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ (2019 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 36086 ਵਿੱਚ)

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਲਈ (2019 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 32762 ਵਿੱਚ)

ਗਗਨੇਸ਼ਵਰ ਵਾਲੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ (2019 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 32762 ਵਿੱਚ)

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 8 ਅਤੇ 9 ਲਈ (2019 ਦੇ CWP ਨੰ. 36086 ਵਿੱਚ)

ਮੋਨਿਕਾ ਛਿੱਬਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਡੀ.ਏ.ਜੀ.ਪੰਜਾਬ

ਜੇਐਸ ਘੁੰਮਣ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ

ਐਮ.ਕੇ ਗਰਗ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ

ਚਾਰੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 10 ਲਈ

ਸੁਧੀਰ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਫੈਸਲਾ 2019 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 36086 ਅਤੇ 32762 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(2) ਦਸਮੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਤਲਵੰਡੀ ਰੋਡ, ਫਰੀਦਕੋਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸਕੂਲ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 36086 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ 9, ਕ੍ਰਮਵਾਰ. ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ 20.05.2019 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 9 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਭੇਜ ਕੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਬੱਚਾ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੋਟੀ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਉਹ

ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਰਲ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਦਮ

ਵੀ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 23.05.2019 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 9 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਗਠਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਭੇਜੀ। ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 12) ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 9 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ 19.06.2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਖਰਲੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰੈਰਿਤ' ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 12 - ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕਮਿਸ਼ਨ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 8 ਅਤੇ 9 ਨੂੰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ. ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 9 ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ 18.08.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਕੂਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 20.08.2019 ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਛਿਮਾਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 03.08.2019 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਿਖਰਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ/ਸੋਧਣ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ 09.09.2019 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਧ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 09.09.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ।

(3) ਸਕੂਲ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਅਤੇ 09.09.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਗਾਂ

ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ 2019 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 32762 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(4) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਰੁਝਾਨ ਉਸੇ ਤਣਾਅ-ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੇਡਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

(5) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਮਾਨਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(6) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਇੱਕ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2009 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ '2009 ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ, 2005 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ '2005 ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ 09.09.2019 ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ 2005 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ,

ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ 2005 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਅਤੇ ਛੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕੱਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 12 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਪਰ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੀ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਿਖਰ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਰਿਟ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਟੀ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਮਾਲਾਫਾਈਡਜ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ 7 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ।

(8) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(9) ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

(a) ਕੀ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਾਨੀ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ?

(b) ਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਿਤੀ 7.8.2019 ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ?

(c) ਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ/ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

(10) ਧਾਰਾ 21-ਏ ਨੂੰ 01.04.2010 ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (86 ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2002) ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 6 ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 2009 ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟੀਚੇ ਲਈ, ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪਰ ਇਹ ਚੰਗੀ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। 2009 ਦਾ ਐਕਟ ਸਰਕਾਰ, ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ, ਮਾਪਿਆਂ, ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸੰਮਿਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮੁਕਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 31 ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 3 ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 32 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਅਣਸੋਧਿਤ ਧਾਰਾ 16 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਨੂੰ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੱਢਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਫੇਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਆਣਪ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(11) 2005 ਦਾ ਐਕਟ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(12) ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

a ਕੀ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਾਨੀ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ?

(13) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21-ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ

ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੇ ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਕੂਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ 17 ਦੇ ਉਪਬੰਧ 2009 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਿਰਿਆ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(15) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਅ) ਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਿਤੀ 7.8.2019 ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ?

(16) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ -

a. ਇਹ ਇੱਕ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ;

b. ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(17) 2009 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31(3) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਪ-ਭਾਗ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“(3) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਚਿਤ

ਸਰਕਾਰ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਤੋਂ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ

(Sudhir Mittal, J.)
ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ।

(18) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-
ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 31 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ
ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 16.04.2019 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ
ਉਕਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ, 07.08.2019 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(19) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ
ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ
ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ
ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ
ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 07.08.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ
ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(c) ਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ/ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

(20) ਕਮਿਸ਼ਨ 2005 ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ
ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2009 ਦਾ ਐਕਟ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ
07.08.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ
ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਤੀ 09.09.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ
ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(21) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 2019 ਦੇ CWP ਨੰ. 36086 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ
ਅਤੇ 2019 ਦੇ CWP ਨੰ. 32762 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ
ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨੇੜੇ ਹਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 9 ਨੂੰ ਅਗਲੇ
ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਦਰੀਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ
ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ
ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ
ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਈਸ਼ਵਰਜੋਤ ਕੌਰ